

สืบสาน เบิกบานใจ

“...ต้องพยายามขจัดความดี้อริ้น กีดตัว
ความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนน้อยออกให้ได้
ไม่ปล่อยให้เข้ามาครอบงำทำลายความคิดจิตใจที่ดีงามของคุณ
แล้วท่านจะสามารถปฏิบัติกิจการงานทุกอย่างได้ด้วยความราบรื่น
เบิกบานใจ อย่างมีประสิทธิภาพ
และประสบผลสำเร็จตามที่ปรารถนาทุกสิ่งในที่สุด...”

พระบรมราชาธิราชที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร แก่บัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ที่ 12 กรกฎาคม 2529

มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ ดำเนินงานตามพระราชปณิธานในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มทวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ในการ **“สืบสาน รักษา ต่อยอด”** แนวพระราชดำริในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร โดยดำเนินงานร่วมกับทุกภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน องค์กรทางสังคม เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น

รูปแบบการพัฒนา

- **บ้าน** : การแก้ไขปัญหาความยากจน พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
- **จุดรวม** : การบริหารจัดการแหล่งน้ำขนาดเล็กให้สามารถกลับมาใช้ประโยชน์ได้เต็มศักยภาพ
- **เพชรบุรี** : การพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ไขปัญหาความยากจนให้กับชุมชนในเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน
- **กาฬสินธุ์** : การประยุกต์แนวพระราชดำริ “แก้มลิง” ในการแก้ปัญหาภัยแล้งและบรรเทาปัญหาน้ำท่วม
- **อุทัยธานี** : การแก้ไขปัญหาความยากจน เพื่อสร้างแนวกันชนให้กับชายป่าห้วยขาแข้ง (Buffer Zone)
- **3 จังหวัดชายแดนใต้** : การแก้ไขปัญหาและพัฒนาเชิงพื้นที่ (Area based) แบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในพื้นที่
- **ขอนแก่น** : การพัฒนาวิสาหกิจเพื่อสังคมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน SEP For SDGs.

ปิดทองหลังพระฯ มุ่งสร้างปัจจัยพื้นฐานในการประกอบอาชีพ เช่น พัฒนาแหล่งน้ำ ดิน และส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น บนพื้นฐานความพร้อมและศักยภาพของชาวบ้านในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการสร้างวิทยากรต้นแบบ การจัดการอบรมให้ความรู้ การส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความเป็นเจ้าของ นำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชน และสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลอีกด้วย

ตลอดระยะเวลา 8 ปีที่ผ่านมา ปิดทองหลังพระฯ ดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ต้นแบบและขยายผลทั้ง 9 จังหวัด สามารถเพิ่มพื้นที่รับประโยชน์รวม 217,557 ไร่

พื้นที่รับประโยชน์เพิ่มขึ้น

จากการดำเนินงานพัฒนาแหล่งน้ำในพื้นที่ต้นแบบทั้ง 9 จังหวัด สามารถเพิ่มพื้นที่รับประโยชน์รวม

217,557 ไร่

รวมกลุ่มสร้างความยั่งยืน

การส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อให้ชุมชนเกิดความยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับพื้นที่ต้นแบบปิดทองหลังพระฯ ในปี 2560 มีกลุ่ม/กองทุนครอบคลุมครบทั้ง 81 หมู่บ้าน 5 จังหวัด รวม 47 กลุ่ม มีระเบียบเกณฑ์การบริหารกองทุนที่ดี และมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องที่สร้างมูลค่า รายได้ให้กับสมาชิกและคนในชุมชน

พื้นที่	จำนวนกลุ่ม	สมาชิก	เงินทุนหมุนเวียน
บ้าน	23	1,672	3,977,158
อุดรธานี	8	444	772,240
เพชรบุรี	4	181	173,434
กาฬสินธุ์	9	1,154	973,871
อุทัยธานี	3	144	865,926.90

5 จังหวัด รวมกลุ่ม

47

บ้าน

23

1,672

3,977,158

อุดรธานี

8

444

772,240

เพชรบุรี

4

181

173,434

กาฬสินธุ์

9

1,154

973,871

อุทัยธานี

3

144

865,926.90

ปิดทองหลังพระฯ สืบสานอย่างเป็นระบบ

ปิดทองหลังพระฯ มุ่งบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริพัฒนาในครัวเรือน ชุมชนและประเทศ โดยแสวงหาแนวทางและยกระดับการพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บูรณาการร่วมกันในการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงพื้นที่

ร่วมสร้างการรับรู้ปัญหาของชนบท กระตุ้นให้เกิดการแก้ไขปัญหา สร้างความเปลี่ยนแปลงของชนบท

การพัฒนาขีดความสามารถกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของสหกรณ์ ในโครงการพระราชดำริ

ขับเคลื่อนการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ในการกระบวนการพัฒนาแหล่งน้ำ และบริหารจัดการน้ำอย่างบูรณาการ

การรวบรวมผู้มีประสบการณ์ในการพัฒนาชุมชน เป็นผู้ปฏิบัติจนจริงในพื้นที่ เรียนรู้จากการปฏิบัติ จนเป็นต้นแบบให้กับชุมชนอื่นๆ ได้ติดตาม

น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเข็มทิศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยอาศัยหลักการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อชุมชน ภายใต้โมเดลการพัฒนา เกษตรร่วมแปลง และเศรษฐกิจพอเพียง

รูปธรรมการทำงานระหว่างราชการและชาวบ้านในพื้นที่
เช่น ในจังหวัดยะลา มีแผนชุมชน ที่เกิดจากกระบวนการค้นหาปัญหาของคน
ในชุมชน ร่วมกันวิเคราะห์ปัญหา นำไปสู่การแก้ปัญหา หน่วยงานต่างๆ มีบทบาท
ในการสนับสนุน ส่งเสริมตามความต้องการของคนในชุมชนบูรณาการแผน
ชุมชนบ้านจำปูน ต.ท่าธง อ.รามัน จ.ยะลา

บูรณาการแผนชุมชนบ้านจำปูน ตำบลท่าธง อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ปี 2559 ปิดทองหลังพระฯ ได้ขยายการทำงานสู่พื้นที่
สามจังหวัดชายแดนใต้ มีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาและ
พัฒนาเชิงพื้นที่แบบพหุวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของประชาชนในพื้นที่ มีพื้นที่ดำเนินการต้นแบบใน 7 หมู่บ้าน
และ 1 พื้นที่ขยายผล

การพัฒนาเริ่มจาก การคัดเลือกเยาวชนในหมู่บ้าน
ไปเรียนรู้ อบรมในพื้นที่โครงการพระราชดำริและพื้นที่
โครงการปิดทองหลังพระฯ เพื่อกลับมาทำหน้าที่เป็นอาสา
พัฒนาหมู่บ้าน (อสพ.)

หลังจากนั้นได้แต่งตั้งคณะทำงานระดับพื้นที่เพื่อ
ขับเคลื่อนงานพัฒนาในบ้านจำปูน ร่วมลงมือโดยการสร้าง
ความเข้าใจในพื้นที่ มีสำรวจข้อมูลเศรษฐกิจ สังคม พบว่า
ชาวบ้านจำปูน จำนวน 501 คน ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม
และรับจ้าง มีรายได้ต่อครัวเรือนประมาณ 150,000 บาท/ปี
รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนละประมาณ 110,000 ส่วนใหญ่
เป็นค่าวัตถุดิบในการประกอบอาหาร เงินออมมีเพียง
1,700 บาท/ปี

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้มีแผนพัฒนาหมู่บ้าน
ที่เกิดจากการร่วมคิด ลงความเห็น มีความร่วมมือจาก
ชาวบ้าน และหน่วยงานทุกภาคส่วนเพื่อลดเพิ่มรายได้
มี 4 ด้าน ประกอบด้วย

ทั้งนี้ก็มีโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว เช่น
โครงการปรับปรุงบำรุงดิน โครงการส่งเสริม
การปลูกป่า โครงการทำปุ๋ยหมัก โดยสำนักงาน
พัฒนาที่ดินจังหวัดยะลา และโครงการปลูกผัก
ปลอดสารพิษ โดยเกษตรอำเภอรามัน

นอกจากการทำงานระหว่างราชการกับชุมชน ยังมีตัวอย่างรูปธรรมของ
การบูรณาการระหว่าง 4 มูลนิธิ 10 บริษัท ร่วมแก้ไขและพัฒนายกระดับคุณภาพ
ชีวิตเกษตรกรในพื้นที่ ต.ทุ่งโป่ง อ.อุบลรัตน์ จ.ขอนแก่น

การพัฒนารูปแบบใหม่ ทีม D

แนวคิดของทีม D คือ น้อมนำหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเข็มทิศสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน
(SEP for SDGs) โดยอาศัยหลักการส่งเสริมวิสาหกิจ
เพื่อชุมชน (Social Enterprise : SE) ภายใต้โมเดล
การพัฒนา เกษตรร่วมแปลง และเศรษฐกิจพอเพียง
โดยมีหลักการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประชาชนต้องมีความพร้อม ตามหลักการทงงาน
“ระเบิดจากข้างใน”
2. โดยเริ่มจากการพัฒนาระบบน้ำให้เพียงพอต่อ
การทำกรเกษตรตลอดปี
3. วางแผนการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่และ
ภูมิสังคม โดยมีตลาดรองรับ
4. สนับสนุนองค์ความรู้ ทุน เทคโนโลยี นวัตกรรม
การบริหารจัดการ

ทีม D ได้นำร่องดำเนินการพัฒนาพื้นที่ตามแนวคิดนี้บนพื้นที่
3,376 ไร่ ของตำบลทุ่งโป่ง อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น

พื้นที่เข้าร่วมแปลง

3,376 ไร่

คิดเป็น

22.08%

ของพื้นที่เกษตรทั้งหมด

ทฤษฎีใหม่

1,357 ไร่

พื้นที่สระน้ำ อยุ้อาศัย ถนน ว่างเปล่า

993 ไร่

อ้อย

1,026 ไร่

พื้นที่เกษตรทั้งหมด

15,288 ไร่

แผนระยะกลาง
2562-2565

ระยะ 1

ระยะ 2

ระยะ 3

ระยะ 2 | อ้อย **3,000 ไร่**

**มูลนิธิปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ และ
สถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ สืบสานแนวพระราชดำริ**

อาคารสยามทาวเวอร์ ชั้น 26 เลขที่ 989 ถนนพระราม 1 แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

โทรศัพท์ 0-2611-5000 โทรสาร 0-2658-1413

www.pidthong.org

[www.twitter.com/pidthong](https://twitter.com/pidthong)

www.facebook.com/pidthong